

Crowdfundingom do opremanja knjižnice

Jelena Šaban

Sažetak

Otvaranjem područne osmogodišnje škole u Novom Čiču u rujnu 2015. dobili smo jednu od najmodernijih i najbolje opremljenih škola u Hrvatskoj. Nažalost, isto se ne može reći za našu školsku knjižnicu – početkom školske godine u njoj nije bilo niti jedne knjige. Financijski plan opremanja nove škole nije sadržavao sredstva za nabavu knjiga te je to pitanje do daljnjeg ostalo neriješeno. Željela sam podići svijest o ovom ozbiljnom problemu koji pogađa velik dio školskih knjižnica, a s obzirom da ni škola ni grad nisu imali rješenje, odlučila sam iskoristiti ono najbolje što nam pruža Web 2.0 – moć društvenih mreža. Pokrenula sam crowdfunding projekt kako bih prikupila početna sredstva za nabavu i iskoristila Facebook za promociju. Odaziv je nevjerojatan, a naše police svakim danom malo punije.

Ključne riječi

školska knjižnica, crowdfunding, opremanje, donacije, Novo Čiče

Uvod: knjižnica bez knjiga

U rujnu 2015. godine, nakon pet godina prekidanih radova, novoizgrađena škola u Novom Čiču napokon je otvorila vrata svojim mnogobrojnim učenicima. U vrijeme otvorenja, Novo Čiče bilo je jedna od šest područnih škola Osnovne škole Vukovina. Jedna od najmodernijih škola u Hrvatskoj, u kojoj je svaka učionica opremljena računalom i pametnom pločom, ipak je imala jedan veliki nedostatak – naime, prilikom opremanja škole nije se vodilo računa o nabavi knjiga za školsku knjižnicu. Tako nas je ona prvog dana škole dočekala – prazna. Postavlja se ključno pitanje kako je moguće da u proračunu za izgradnju i opremanje škole školskoj knjižnici nisu osigurana sredstva barem za početno opremanje knjižnom građom?

Novo Čiče je selo u blizini Velike Gorice, a za veliki dio naših učenika gradska knjižnica koja je udaljena 6 km nije opcija. Toj djeci školska je knjižnica jedino mjesto gdje mogu upoznati život drugačiji od svog. Razigrani svjetovi mašte, znanost, čarolija, bajke, učenje o svijetu oko nas – sve to samo je dio onoga što školske knjižnice mogu pružiti. Uloga školskog knjižničara je, između ostalog, osvijestiti kod djece ono u čemu su najbolji i na temelju toga im dati uporište i poticaj na daljnji napredak i rast, na intelektualnoj, emocionalnoj, društvenoj, duhovnoj i moralnoj razini.

Ta uloga već sama po sebi zvuči izazovno, a ako uzmemo u obzir sve djelatnosti i zadaće školskog knjižničara, bilo stručne, odgojno-obrazovne ili kulturno-javne, usudit ću se reći da su očekivanja poprilično visoka. No to ne bi predstavljalo nikakvu prepreku kad ne bi bilo opetovane kočnice u našem sustavu obrazovanju, a to je kroničan nedostatak sredstava. Ako tome pridodate jednu veliku, praznu knjižnicu, gdje se onda točno nalazimo i otkuda krenuti?

Kako dalje?

Nakon što sam ravnateljstvu postavila upit o tome kada i kolika sredstva mogu očekivati – odgovor je bio kao i proteklih godina – sredstava ove godine neće biti, no možda se nešto nađe iduće godine. Dakle – knjižnica je ovisila o tome „možda“, a ako je suditi po materijalnim sredstvima koje smo za opremanje knjižnice dobili proteklih godina, taj „možda“ neće nam biti dovoljan niti za 20 primjeraka jednog lektirnog naslova.

Nakon tog razgovora osjetila sam alarm na svakoj razini svog postojanja jer nisam mogla niti zamisliti dalekosežne posljedice ovakvog nepromišljenog djelovanja.

Smatrala sam to neprihvatljivim, ne znam kako je knjižnica bez knjiga trebala funkcionirati, koja je bila njezina svrha? Kako će djeca čitati lektiru i kako će se održavati satovi informacijsko-komunikacijske pismenosti u praznoj prostoriji koja se niti ne može nazvati knjižnicom?

Crowdfunding

Postojale su dvije opcije – čekati promjenu ili biti promjena. Naravno, jedini izbor za mene bila je druga opcija. Zнала sam da sami nećemo uspjeti i da trebamo tražiti pomoć. No tada još nisam znala kako ni od koga.

Iduće pitanje koje sam si postavila bilo je trebamo li se ograničiti samo na lokalno i nacionalno, zašto ne bismo ciljali na globalno? I naposljetku, na koji način pristupiti problemu? Kako ga predstaviti da bude jasno što želimo postići i kakvom se rezultatu nadamo?

Već tad počela se oblikovati ideja o crowdfundingu jer to je, čini se, bio smjer koji nam je pružao nevjerojatno mogućnosti. Crowdfunding je oblik društvenog financiranja koji je u zadnjih nekoliko godina iznimno privukao pažnju javnosti i medija, čak i što se tiče domaćih projekata⁶⁰. Ne znam kada sam prvi put čula za taj pojam, ali već sam u nekoliko navrata gledala Youtube snimke gdje su mladi inovatori predstavljali svoje fantastične izume za koje nisu mogli naći sponzora ili pak one u kojima obični ljudi rade ono što žele, i to rade uistinu dobro, te traže nekoga tko bi njihov rad znao cijiniti. Srećom, svijet je pun dobrih ljudi koji to mogu i žele podržati.

60 H. Hafner, „Crowdfunding početnica – Što je to crowdfunding?“. URL: <http://www.crowdfunding.hr/crowdfunding-pocetnica-1773> (5. travnja, 2016.)

Prednosti crowdfundinga? Kao prvo, besplatan je. Ovdje mislim na pokretanje projekta i njegovo dijeljenje koje se uglavnom odvija preko društvenih mreža i e-maila. Također, sve što je potrebno jest registrirati se i povezati svoj račun na platformi sa računom prispjeća uplata. U mom slučaju to je Paypal jer ga koristim već godinama i imam samo pozitivna iskustva. Svi koji požele donirati novac ne moraju ništa potpisivati, skenirati ili slati, dovoljno je jednim klikom poslati željenu količinu novca Paypalom i to je sve.

Pokretanje crowdfundinga je user-friendly - intuitivno, jednostavno i brzo, i to je činjenica kod većine platformi za crowdfunding. Lako je objaviti i updateove tj. novosti o kampanji i tako održavati kontakt sa sponzorima, gdje oni mogu vidjeti što se radi tijekom kampanje i kako su se sredstva iskoristila nakon nje.

U prilog cijeloj priči ide i činjenica da je crowdfunding danas nevjerojatno popularan način prikupljanja sredstava, bilo u ovakve edukativne svrhe ili kao način pokretanja djelatnosti, financiranja izuma i slično. A upravo iz razloga što je to nešto novo i ljudima još relativno nepoznato, zanimljivo je i medijima.

Prije predstavljanja ideje nadređenima, bilo je potrebno napraviti plan koji sadrži opis projekta na hrvatskom i engleskom jeziku, koncept videa i svega što će se u njemu izgovoriti i pokazati, biranje prave platforme koja će prenijeti ono što želim reći i na kraju osmisлити i osigrati nagrade sponzorima.

Nakon odobrenja projekta, zahvaljujući pripremama, većina materijala je bila spremna, no bilo je potrebno i odabrati platformu. Kod najpoznatijih s kojima sam se dosad susrela (Indiegogo, Kickstarter, Gofundme itd.) otkrila sam nekoliko prepreka - na nekima nisam mogla pokrenuti kampanju jer platforma nije podržavala našu zemlju, već samo zemlje zapadne Europe, SAD i slično, a s drugima je bio slučaj da se koncept moje kampanje nikako nije uklapao u profil platforme. Naposljetku, platforma Hubbub pokazala se točno onime što trebam jer je glavni fokus ove platforme obrazovanje, stoga se tamo mogu pronaći projekti u kojima se skupljaju sponzorstva za nečiji fakultet, doktorat, opremanje učionica računalima i slično.

Kako bih predstavila našu situaciju, izabrala sam medij Youtube videa. Mislim da je ljudima vrlo bitno da malo bolje upoznaju osobu iza projekta, da se s njome na neki način povežu. To je i bio cilj videa - ogoliti situaciju i prikazati svoju nemoć, jer sam se tako i osjećala.

Video je snimljen mobitelom, montirala sam ga u Movie Makeru i objavila na Youtubeu. Sadrži titlove na hrvatskom i engleskom jeziku kako bi svi mogli pratiti o čemu govorim.

Rezultati

Nakon što je projekt objavljen, premda u početku nisam ništa izvanredno napravila kako bi postao viralan, priča je uistinu odjeknula. Projekt sam podijelila na svom privatnom Facebook profilu i zamolila prijatelje da proslijede dalje. Nakon toga su počeli dolaziti upiti i pozivi novinara. Osjetila sam moć društvenih mreža u svom najboljem izdanju.

Prvo su mi se javljali novinari s naših gradskih portala, a nakon toga i šire. Dobila sam pozive s nacionalnog radija i televizije, a mailom i telefonom kontaktirali su me donatori i slali knjige poštom ili ih donosili osobno. Dobili smo donacije od brojnih institucija, nakladnika i tvrtki, a kolege knjižničari su također shvatili ozbiljnost situacije tako da smo primili knjige iz gradskih knjižnica, ali i iz nekoliko vrtića i škola. Knjige smo dobili i od učenika, nastavnika, udruga, književnika i ljudi iz okolice, ali i cijele Hrvatske. Zapreka koju sam očekivala, a kasnije se očekivanje pokazalo točnim, jest da neki ljudi (uglavnom iz Hrvatske) koji su moj apel vidjeli uistinu jesu htjeli pomoći, no nisu se koristili načinom plaćanja koji projekt zahtijeva (Paypal) te su tražili račun škole na koji mogu uplatiti novce. Škola, nažalost, svoj tekući račun nema i na taj način smo vjerojatno dio novca i izgubili, a ljudima koji su slali upite morala sam objasniti situaciju i zamoliti ih da naklonost prema našem projektu ipak iskažu u obliku knjige koju će nam poslati poštom ili donijeti osobno.

U prvih nekoliko tjedana otkad je projekt objavljen, nije prošao jedan dan da se netko nije javio, zatražio dodatne informacije, adresu za slanje knjiga ili nešto treće, tako da se već i prije završetka crowdfundinga, zahvaljujući našim divnim donatorima i svim ljudima dobre volje, knjižnica znatno popunila.

Osjećaj je nevjerojatan – broj ljudi koji su nam pomogli premašio je sva očekivanja i na tome im svima od srca zahvaljujem.

Naša knjižnica trenutno broji preko 3500 primjeraka i svi do jednog su donirani ili kupljeni novcima prikupljenim crowdfundingom. Građa je u procesu katalogizacije i obrade, a čine je mahom lektirni i ostali naslovi namijenjeni osnovnoškolskom uzrastu.

Naša priča ima sretan epilog, no želim vjerovati da u budućnosti djelatnost knjižnica i obrazovanje općenito ipak neće ovisiti o snalažljivosti i entuzijazmu prosvjetnih djelatnika i knjižničara već da će se naš trud prepoznati i zadobiti podršku vladajućih

Literatura

- Hafner, H. „Crowdfunding početnica – Što je to crowdfunding?“. URL: <http://www.crowdfunding.hr/crowdfunding-pocetnica-1773> (5. travnja, 2016.)